

цільно встановити загальні адміністративно-правові засоби протидії корупції. Зокрема, універсальним адміністративно-правовим засобом протидії корупції може бути механізм надання відомостей про доходи та майно державного службовця, який займає посаду середнього, старшого і вищого начальницького складу. Специфіка кожного з видів державної служби потребує розробки та реалізації спеціальних адміністративно-правових засобів протидії корупції.

Таким чином, вважаємо, що у правовому механізмі протидії корупції в системі державної служби сьогодні необхідно реалізовувати весь адміністративно-правовий потенціал.

Висновки. Корумпована поведінка державних службовців дискредитує владу, а сам державний апарат втрачає надійність та керованість. Саме цим зумовлена необхідність відведення концептуально нового, особливого місця корупції в системі загроз національній безпеці, а також вироблення своєчасних і ефективних заходів протидії корупційним загрозам. Причому заходи повинні бути адекватні темпам розростання корупційних процесів і спрямовані на запобігання остаточного формування корупції в ролі повноцінного суспільного інституту.

На нашу думку, методи та інструменти антикорупційної політики держави мають бути спрямовані не тільки на запобігання та викорінення існуючих корупційних процесів, а й на виявлення та запобігання потенційних або знову створюваних форм і методів корупційних проявів.

Аналіз діяльності органів по боротьбі з корупцією свідчить про їх невисоку результативність та ефективність, наслідком чого є зростання кількості правопорушень такого характеру та значне поширення корупційних діянь.

На сучасному етапі розвитку української держави необхідно створення принципово нових, мобільних та ефективних у своїй діяльності адміністративно-правових засобів боротьби з корупцією, дівість яких була б заснована на дотриманні принципів систематизованої антикорупційної політики держави.

Протидіяти корупції лише одними адміністративно-правовими, та й узагалі, правовими методами, неможливо. Для цього потрібно змінити зміст і характер самих суспільних відносин. Економічний і соціальний розвиток та стабільність політики і суспільних відносин, як і законодавства в цілому, – ось ті головні чинники, які позитивно впливають на зменшення рівня корупції в суспільстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авер'янов В. Б. Адміністративне право України. – «Юридична думка», 2004. – 50 с.
2. Дудоров О. І. Корупція. Варіації на тему хабарництва. Віче. – 1994. – № 8. – 5 с.
3. Клименко В. А. та ін. Кримінальна відповідальність за посадові злочини / Клименко В. А., Мельник М. І., Хаврошок М. І. // Коментар до Закону України «Про боротьбу з корупцією» (М. І. Мельник, Г. О. Омельчинко, М. І. Хаврошок). – К. : Бліц-інформ, 1996. – 5 с.
4. Ліщенко Ю. Корупція в Україні нездоланна? Високий замок, 2002. – 17–23 травня. – 7–8 с.
5. Мельник М. І. Корупція : сутність, поняття, заходи протидії : Монографія. – К. : Атіка, 2001 – 304 с.
6. Проблеми боротьби з корупцією, організованою злочинністю та контрабандою. Аналітичні розробки наукових та практичних працівників. Т. 22 – К. : Науково-дослідний інститут «Проблеми людини», 2001. – 730 с.
7. Шакун В. Моральність і злочинність. Юридичний вісник України, 2002. – 23–29 березня. – 9 с.

УДК 636.04

ХАРАКТЕРИСТИКА КІНОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОКРЕМИХ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

Потушинська О.П.,
науковий співробітник відділу наукових досліджень з правових питань митної справи
Державний науково-дослідний інститут митної справи

Жданова В.П.,
молодший науковий співробітник відділу наукових досліджень
з правових питань митної справи
Державний науково-дослідний інститут митної справи

У статті проведено аналіз виникнення службового собаководства та його правового регулювання в діяльності окремих правоохоронних органів України, вивчено передовий досвід у цій сфері задля вироблення напрямів удосконалення такого регулювання в митній сфері.

Ключові слова: службове собаководство, кінологія, кінологічні команди, кінологічне забезпечення, правоохоронні органи.

Potushynska O.P., Zhdanova V.P. / ХАРАКТЕРИСТИКА КИНОЛОГИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОТДЕЛЬНЫХ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ УКРАИНЫ / Государственный научно-исследовательский институт таможенного дела, Украина

В статье проведен анализ возникновения служебного собаководства и его правового регулирования в деятельности отдельных правоохранительных органов Украины, изучен передовой опыт в этой сфере для выработки направлений совершенствования такого регулирования в таможенной сфере.

Ключевые слова: служебное собаководство, кинология, кинологические команды, кинологическое обеспечение, правоохранительные органы.

Potushynska O.P., Zhdanova V.P. / CHARACTERISTICS OF DOG TRAINING PROVISION OF CERTAIN LAW ENFORCEMENT BODIES OF UKRAINE / State Scientific-Research Institute of Customs, Ukraine

The historical development of modern Dog Service and legal regulation of some law enforcement agencies are analyzed.

Also, the article is devoted to issues of providing of national security, which is one of the fundamental factors for ensuring the territorial integrity and sovereignty of Ukraine in modern conditions of development of our state. Activities of all state bodies of Ukraine should be focused on the prediction, early detection, prevention and neutralization of external and internal threats to national security, border security space, the rise of the economy, eradicate crime and so on.

Article stipulates that accomplish the task of law arises the need to find new ways to provide effective protection of borders. Service Dogs play an important role in this process. However, the existence of a legal and regulatory framework governing the use of sniffer dogs and significant

methodological and theoretical and practical developments regarding training and working canine teams and canine sector are characterized by a number of drawbacks. In turn, this prevents to achieve of quality results in the national security and protect the customs border.

It is noted that among the legal acts that regulate the activity of canine units of law enforcement agencies in the preparation and use of service-detecting dogs, the highest level right regulation providing departmental documents MIA of Ukraine.

At the same time, the methodology adjustment Dog Training support of the customs authorities were not regulated by law. So the need for detailed research hence, which would become the empirical basis for the development of the provisions of the legal act that would regulate the activity of canine teams in the customs area.

So it is appropriate software development methodology Dog Training customs authorities, the constituent elements of which are: an updated conceptual and categorical apparatus; updated system definitions, indicators and benchmarks of quality; method of determining the required quantity and quality of canine teams to ensure the implementation of customs control.

Key words: official dog breeding, cynology, dog teams, canine security authorities.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку української держави особливо гостро постає питання забезпечення національної безпеки. Воно є одним з основоположних факторів забезпечення територіальної цілісності та державного суверенітету України. Відповідно до Закону України від 19.06.2003 № 964-IV «Про основи національної безпеки України» зі змінами, діяльність усіх державних органів України має бути зосереджена на прогнозуванні, своєчасному виявленні, попередженні та нейтралізації зовнішніх та внутрішніх загроз національній безпеці, безпеці прикордонного простору, піднесенні економіки країни, викориненні злочинності тощо [1].

Сьогодні виконання поставленого законом завдання обумовлює необхідність пошуку нових шляхів забезпечення ефективного захисту кордонів. У даному процесі важливу роль відіграє використання службових собак. Незважаючи на давню історію службового собаківництва, існування певної нормативно-правової бази, яка регулює застосування службових собак, та значних методологічних та науково-практичних напрацювань щодо підготовки та роботи кінологічних команд, кінологічна сфера характеризується рядом недоліків. У свою чергу, це перешкоджає досягненню якісного результату у справі забезпечення національної безпеки та захисту митного кордону. З огляду на це, постає необхідність вирішення низки питань, що значною мірою обумовлює актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових праць за темою кінологічного забезпечення діяльності правоохоронних органів щодо діяльності кінологічних підрозділів органів внутрішніх справ були предметом досліджень В.Д. Басай, І.П. Козаченка, О.А. Кириченко, В.А. Лукашкова, В.С. Овчинського, В.Л. Регульського, М.В. Салтєвського. Різні аспекти кінологічного забезпечення підрозділів охорони державного кордону України розглядали О. Д. Богданюк, О. В. Виноград, В.П. Руденко. Проте значне коло питань організаційного та методичного характеру забезпечення діяльності митних органів України залишилось поза увагою вчених.

Метою написання статті є аналіз виникнення службового собаківництва та його правового регулювання в діяльності окремих правоохоронних органів України, вивчення передового досвіду в цій сфері задля вироблення напрямів удосконалення такого регулювання в митній сфері.

Результати дослідження. Собаківництво виникло та використовувалось людством із давніх часів. Недарма собака завжди символізував вірність, пильність, відчайдушність. Існує гіпотеза, що саме собаки допомогли виживанню предків сучасної людини. Наші пращури широко та з великою користю для себе використовували собак. Багато народів зводили їх у ранг священних тварин, наприклад народи Стародавньої Греції, Індії, Ірану, Мексики, Месопотамії. У Київській Русі собаки охороняли міста і села, супроводжували в походах дружини князів.

З часом людина навчилася використовувати собак у різних видах діяльності, що сприяло появі нових порід і створенню оптимальної системи дресирування тварин. Найдавніший кінологічний трактат «Собаче полювання» (підручник із дресирування та застосування собак) був на-

писаний більш ніж 2300 років тому восначальником Ксенофаном із Афін. Деяко пізніше давньогрецьким істориком Арріаном підготовлено «атлас» порід собак.

Офіційною датою зародження службового собаківництва вчені вважають 21 січня 1788 р., коли Наполеон Бонапарт писав одному зі своїх командувачів в Єгипті про те, що в Олександрії має бути безліч собак, здатних нести добру службу [2].

У кінці XIX ст. в Європі почалася робота з підшукування методів дресирування і застосування військових собак. Найбільш цілеспрямовано та продумано вона проводилася з 1884 р. у Німеччині, потім – у Франції, Австрії, Італії та інших країнах. Військових собак дресировували для сторожової, вартової, санітарної служб та служби зв'язку. У цей же період почали готувати та застосовувати розшукових собак для поліцейської служби.

У 1893 р. Ганс Гросс (криміналіст) у своїй фундаментальній роботі «Керівництво для судових слідчих, чинів жандармерії і поліції» зазначав, що за допомогою собаки можна швидше напасти на слід злочинця. Завдяки успішному застосуванню розшукових собак у боротьбі зі злочинністю в Німеччині, інтерес до спеціально підготовлених собак стали проявляти поліцейські та криміналісти багатьох інших країн [3].

У період Першої світової війни в німецькій армії вже використовувалося 30 тисяч військових собак. У Другій світовій війні службові собаки знайшли широке застосування. Зокрема, в Радянській Армії використовувалося більше 60 тисяч службових собак. На бойовому рахунку службових собак того періоду близько 300 підбитих ворожих танків, більше 120 тисяч доставлених під вогнем повідомлень, майже 8 тисяч кілометрів установленого дротяного зв'язку. За допомогою собак було виявлено та знешкоджено понад 4 мільйони мін, фугасів та інших вибухових пристроїв, вивезено з поля бою сотні тисяч поранених воїнів [1].

Свого часу можливості службового собаківництва привернули увагу охоронців кордону. Вперше на митниці службові собаки з'явилися в 1908–1909 рр. у Німеччині. У той час собаки, які залучались до роботи на митницях (зокрема, німецькі вівчарки), не займалися пошуком наркотичних чи вибухових речовин, а допомагали затримувати контрабандистів.

Розширення сфер застосування службових собак супроводжувалось теоретичними та методичними напрацюваннями практиків та науковців. Ці доробки лягли в основу нової науки – кінології (від грецького «kynos» – собака). Це наука про собак, їхні породи та догляд за ними. Пройшовши певні етапи розвитку, сучасна кінологічна наука набула прикладного, практичного характеру. Логічним продовженням розвитку кінології стала службова кінологія – наука, що вивчає організацію, методику та порядок добору, підготовки та використання кінологів зі службовими собаками. Вона є елементом роботи всіх правоохоронних органів та силових структур, у тому числі митних органів [4]. Сьогодні більш ніж у 70 країнах світу використовують службових собак для захисту національної безпеки та митних кордонів держав.

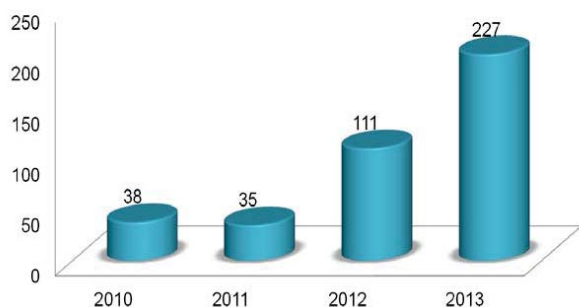
У нашій країні кінологічна справа почала активно розвиватися з 1924 року, коли була створена Центральна навчально-дослідна школа військових і спортивних собак, згодом – Центральна військова школа службового собаководства. Слідом за нею з'явилися окружні розплідники-школи.

Багато корисного для розвитку кінології в країні зробили навчальні кінологічні заклади (підрозділи), кінологічні розплідники, організовані в Державній прикордонній службі України, Міністерстві внутрішніх справ України, Державній митній службі України тощо.

У наші дні службових собак успішно використовують в охороні державного кордону, важливих військових об'єктів, пошуку й затриманні злочинців, у пошуково-рятувальній та митних службах.

За допомогою собак затримують злочинців, виявляють наркотики, вибухівку і зброю, нелегальних мігрантів, запобігають міжнародному тероризму тощо. Такий широкий спектр застосування службових собак обумовлений тим, що вони здатні протидіяти одночасно трьом злочинцям, захищати життя кінологічної команди, долати 2-3 метрові перешкоди, пересуватися зі швидкістю 8-12 м/с, миттєво орієнтуватися в складних ситуаціях, не відчувати страху щодо погроз та пострілів.

З урахуванням вище наведеного, в Україні щороку зростає ефективність роботи кінологічних команд в митних органах. Так, кількість випадків виявлення предметів контрабанди та митних правопорушень за допомогою кінологічних команд в Україні збільшилась з 38 у 2010 р. до 227 у 2013 р. (рис.).

Рис. Кількість випадків виявлення предметів контрабанди та митних правопорушень за допомогою кінологічних команд в Україні¹

Незважаючи на тривалий період практичного застосування службових собак на теренах нашої держави, розвиток нормативно-правової бази регулювання службової кінології митних органів розпочався лише з прийняттям Постанови Уряду СРСР «Про створення кінологічної служби в митних установах» від 04.11.1987. Цей документ було використано як практичну основу при розробленні наказу Держмитслужби України від 01.07.1992 № 139 щодо заснування кінологічної служби Держмитслужби України та створення Кінологічного центру на базі Чорноморської митниці ДМСУ. Наказом Держмитслужби України від 14.02.1994 № 44 кінологічному центру було надано статус відділу служби по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, а згодом наказом Держмитслужби України від 01.12.2000 № 691 на базі цього Кінологічного центру було створено Кінологічний центр Держмитслужби України.

На виконання п. 3 Плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом нар-

котичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів на 2011-2015 роки, затвердженої Розпорядженням Кабміну України від 22.11.2010 № 2140-р, та з метою підвищення практичної складової у підготовці кадрів Держмитслужби України, укрупнення Центру та для поглиблення співпраці з кафедрою кінології Національної академії Держприкордонслужби України наказом ДМСУ від 01.09.2010 № 702 було змінено місцезнаходження Кінологічного центру Держмитслужби України. Наказом ДМСУ від 21.01.2011 № 40 Кінологічний центр Держмитслужби України було приєднано до Хмельницького центру підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів, на базі якого створений Центр підвищення кваліфікації, перепідготовки працівників та кінології Держмитслужби України. Постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 № 229 Центр був реорганізований у Департамент спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Міндоходів, який став правонаступником Центру підвищення кваліфікації, перепідготовки працівників та кінології Держмитслужби України. Наказом Міндоходів України від 29.05.2013 № 133 було затверджено Положення про Департамент спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Міндоходів та Положення про Спеціалізовану лабораторію з питань експертизи та досліджень Міндоходів.

На даному етапі розвитку правовою основою діяльності кінологічних підрозділів митних органів є Митний кодекс України (далі – МК України). Цей кодекс передбачає можливість використання митними органами службових собак (поряд із технічними та спеціальними засобами) з метою скорочення часу проведення митного контролю [5]. Підвищенню рівня ефективності використання службових собак при здійсненні митного контролю, посиленню боротьби з тероризмом та контрабандою наркотиків послужив Порядок організації використання службових собак у митних органах, затверджений наказом Держмитслужби України від 06.04.2004 № 86 [6].

Службова кінологія широко розвивається в інших державних інституціях. Зокрема, в Державній прикордонній службі України (далі – Держприкордонслужба України) створений Кінологічний відділ, який є самостійним структурним підрозділом Департаменту охорони державного кордону Держприкордонслужби України [7]. Діяльність Кінологічного відділу спрямована на організацію та проведення комплексу заходів із комплектування, підготовки та застосування кінологів і службових собак в охороні державного кордону. Нормативно-правове регулювання кінологічного забезпечення у даному відомстві здійснюється на підставі Закону України від 05.11.2009 № 1710-VI «Про прикордонний контроль», яким регламентовано порядок використання службових собак [8].

Крім правової бази основного характеру, діяльність кінологічних підрозділів органів внутрішніх справ та органів Держприкордонслужби забезпечуються матеріалами нормативно-методичного характеру.

Одним із таких документів у Держприкордонслужбі України є Порядок підготовки та використання інспекторів-кінологів зі службовими собаками (далі – Порядок). Відповідно до Порядку, організація використання інспекторів-кінологів зі службовими собаками є складовим компонентом спеціальних вмінь, що необхідні під час виконання певних професійних обов'язків у боротьбі з контрабандою.

На думку окремих науковців, найбільш якісного (у порівнянні з іншими службами) рівня нормативно-методичного забезпечення в питаннях використання в службовій діяльності інспекторів-кінологів набула кінологічна служба МВС України. Тому проаналізуємо відомчі нормативно-правові акти МВС України, що регулюють діяльність кінологічної служби МВС України.

Правовою основою кінологічного забезпечення діяльності органів внутрішніх справ є Закон України «Про

¹Примітка: розроблено автором за даними Департаменту спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Міндоходів України

міліцію», який передбачає, що працівники міліції мають право застосовувати службових собак поряд з іншими засобами для захисту громадян і самозахисту від нападу та інших дій, що створюють загрозу їх життю або здоров'ю; для припинення масових безпорядків і групових порушень громадського порядку; для відбиття нападу на будівлі, приміщення, споруди і транспортні засоби, незалежно від їх належності, або їх звільнення у разі захоплення; для затримання і доставки в міліцію або інше службове приміщення осіб, які вчинили правопорушення, а також для конвоювання і тримання осіб, затриманих і підданих арешту, взятих під варту, якщо зазначені вище особи чинять опір працівникам міліції або якщо є підстави вважати, що вони можуть вчинити втечу чи завдати шкоди оточуючим або собі; для припинення масового захоплення землі та інших дій, що можуть призвести до зіткнення груп населення, а також діянь, які паралізують роботу транспорту, життєдіяльності населених пунктів, посягають на громадський спокій, життя і здоров'я людей; для припинення опору працівникові міліції та іншим особам, які виконують службові або громадські обов'язки з охорони громадського порядку і боротьби зі злочинністю; а також для звільнення заложників [9].

Кінологічна служба МВС України, яка створена 02.04.1994, є головним кінологічним підрозділом у системі Міністерства внутрішніх справ України. На даний час її правовий статус визначено наказом МВС України від 07.11.2003 № 1326 «Про затвердження Положення про Кінологічну службу Міністерства внутрішніх справ України» [10], в якому вказано, що Кінологічна служба МВС України – це структурний підрозділ, що входить до блоку кримінальної міліції на правах самостійного відділу і є головним кінологічним підрозділом у системі МВС, який здійснює організаційно-методичну, контрольно-наглядову та облікову діяльність у кінологічній сфері. Також у Положенні перелічені основні завдання та функції кінологічної служби, обов'язки та права начальника кінологічної служби. Подальшого розвитку правове регулювання діяльності кінологічної служби МВС України набуло в наказі МВС України від 26.01.2004 № 70 «Про заходи щодо організації діяльності кінологічної служби». Цим наказом затверджено Типове положення про кінологічні центри при ГУМВС, УМВС України, Типову структуру кінологічних центрів при ГУМВС, УМВС України (далі – Типове положення). Типове положення містить загальні положення, де вказано, що кінологічний центр є матеріально-технічною й навчальною базою для організації утримання, розведення, вирощування, ветеринарного обслуговування, підготовки розшукових, патрульно-розшукових, вартових, спеціальних собак з пошуку вибухівки, зброї, наркотиків, трупів тощо й використання їх у боротьбі зі злочинністю, охороні громадського порядку. Важливу роль у підвищенні ефективності використання кінологічних команд відіграв наказ МВС України від 25.05.2006 № 515 «Про заходи щодо використання можливостей Кінологічної служби у протидії злочинності в сільській місцевості». У ньому, зокрема, вказано на необхідність максимального залучення кінологів із розшуковими собаками у складі слідчо-оперативних груп для розкриття злочинів по «гарячих слідах» у сільській місцевості та введення до штатів кінологічних центрів необхідної кількості посад кінологів для кінологічного забезпечення кожного органу внутрішніх справ, що обслуговує сільську місцевість. У свою чергу наказ

МВС України від 20.07.2012 № 640 «Про затвердження Настанови з організації діяльності кінологічних підрозділів органів внутрішніх справ України» (далі – Настанова) визначив основи організації діяльності кінологічних підрозділів органів внутрішніх справ України та порядок використання службових собак під час здійснення оперативно-службових та профілактичних завдань, спрямованих на попередження та боротьбу зі злочинністю, забезпечення охорони громадського порядку; правила утримання, придбання; ветеринарне забезпечення та списання службових собак, а також діяльність навчальних закладів МВС, в яких здійснюють підготовку кінологів [11].

Певну регулятивну роль для службового собаководства МВС України відіграє Алгоритм дій працівників органів і підрозділів внутрішніх справ, закріплений у Методичних рекомендаціях «Про дії працівників органів і підрозділів внутрішніх справ у типових та екстремальних ситуаціях». Зазначені Методичні рекомендації розроблені відповідно до наказу Національної академії внутрішніх справ України від 12.12.2012 № 774 «Про підготовку пропозицій щодо алгоритмів дій працівників ОВС під час несення служби в типових і екстремальних ситуаціях» [12]. Ними визначається порядок застосування працівниками міліції заходів фізичного впливу, спеціальних засобів (зокрема, службових собак) і вогнепальної зброї, зміст, призначення і сутність спеціального комплексу заходів, сили та засоби, що використовуються для його проведення, та визначаються функції груп бойового порядку, докладно описані актуальні проблеми організації комплексу спеціальних заходів «Сирена» та «Грім», висвітлене коло питань щодо формування психологічної готовності особового складу до дій в екстремальних ситуаціях при затриманні озброєного злочинця.

Вивчення системи підготовки кінологічних команд митних органів та практики їх використання генерує необхідність систематизації та наукового обґрунтування цього виду діяльності. А отже, виникає потреба у розробці відповідної методології кінологічного забезпечення діяльності митних органів України.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що серед нормативно-правових актів, які регламентують діяльність кінологічних підрозділів правоохоронних органів щодо підготовки та використання службово-розшукових собак, найвищий рівень правої регламентації забезпечують відомчі документи МВС України.

Поряд із цим кінологічне забезпечення діяльності Держмитслужби України залишилось поза межами правового регулювання (за винятком окремих положень Митного Кодексу України), а тому виникла необхідність детального наукового дослідження, яке б стало емпіричною базою для розробки положень нормативно-правового акту, який би врегулював діяльність кінологічних команд у митній сфері.

Крім того, існує об'єктивна необхідність у розробці нової методології діяльності кінологічних команд на митних пунктах пропуску. Тому вважаємо за доцільне в подальших наукових доробках започаткувати розробку методології кінологічного забезпечення митних органів, складовими елементами якої є: уточнений понятійно-категорійний апарат; оновлена система дефініцій, показників, критеріїв оцінки якості; методика визначення необхідної кількості та якості кінологічних команд для забезпечення здійснення митного контролю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про основи національної безпеки України [Електронний ресурс]. – Закон України [виданий Верховною Радою України від 19.06.2003 р. № 964-IV]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15?test=XX7MfyrCSgkyiIRIZi2r/7uH14v.s80msh8le6>
2. Виноград О.В. Основи службової кінології / О.В. Виноград. – Хмельницький : Меркьюрі-Поділля, 2011. – 192 с.
3. Криміналістика: Підручник для студентів юрид. спец. вищих закладів освіти. — Кол. авторів: Глібо В. М., Дудніков А. Л., Журавель В. А. та ін.
4. Бочкарев С.В. Справочник кинолога (для сотрудников силовых ведомств) [Електронний ресурс] / С.В. Бочкарев, А.В.Герасимов., С.П. Дорошенко, П.А. Мигун. и др. – М. : Объедин. ред. МВД России, 2005. – 256 с. – Режим доступу : <http://www.lawlibrary.ru/izdanie55111.html>

5. Митний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 44-45, № 46-47, № 48, ст.552). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4495%D0%B0-17>
6. Про затвердження Порядку організації використання службових собак у митних органах [Електронний ресурс]. – наказ [виданий Держмитслужбою України 06 квітня 2004 р. № 86]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1025.18685.0>.
7. Про затвердження Положення про Департамент охорони державного кордону Адміністрації Державної прикордонної служби України [Електронний ресурс]. – наказ [виданий Адміністрацією Державної прикордонної служби України 16 квітня 2011 р. № 245]. – Режим доступу: http://dpsu.gov.ua/ua/static_page/106.htm.
8. Про прикордонний контроль [Електронний ресурс]. – закон [прийнятий Верх. Радою Укр. 05 листопада.2009 р. № 1710-VI]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1710-17>.
9. Про міліцію [Електронний ресурс]. – Закон України [виданий Верховною Радою України від 20 грудня 1990 р. № 565-XII]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/565-12>
10. Про кінологічну службу Міністерства внутрішніх справ України [Електронний ресурс]. Положення [затвержене Міністерством внутрішніх справ України від 7 листопада 2003 року № 1326].
11. Настанова з організації діяльності кінологічних підрозділів органів внутрішніх справ України» [Електронний ресурс] Настанова [затверджена наказом МВС України від 20.07.2012 р. № 640]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-nastanovi-z-organizaciyi-dijalnosti-kinol-doc120357.html>
12. Про дії працівників органів і підрозділів внутрішніх справ в типових та екстремальних ситуаціях [Електронний ресурс]. – наказ [виданий Національною академією внутрішніх справ України 12 грудня 2012 р. № 774]. – Режим доступу: http://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/ad/pro_dii_pracivnuk.pdf

УДК 342.9:351.74

ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ОГЛЯД ПІДГОТОВКИ ПЕРСОНАЛУ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Ізбаш К.С.,
к.ю.н., доцент кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу
Одеський державний університет внутрішніх справ

Стаття присвячена історико-правовому огляду підготовки персоналу в органах внутрішніх справ України. Розглянуто історичні етапи щодо організації роботи з кадрами. Встановлено, що кожний історичний етап мав свої особливості в організації роботи з кадрами. Проаналізовано надбання та прогалини щодо підготовки кадрів ОВС за певних історичних умов.

Ключові слова: кадри, персонал, кадрова політика, підготовка кадрів, міліція, органи внутрішніх справ.

Izbash E.S. / ИСТОРИКО-ПРАВОВОЙ ОБЗОР ПОДГОТОВКИ ПЕРСОНАЛА В ОРГАНАХ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УКРАИНЫ / Одесский государственный университет внутренних дел, Украина

Статья посвящена историко-правовому анализу подготовки персонала в органах внутренних дел Украины. Рассмотрены исторические этапы по организации работы с кадрами. Установлено, что каждый исторический этап в организации работы с кадрами имел свои особенности. Проанализированы достижения и пробелы в подготовке кадров ОВД при определенных исторических условиях.

Ключевые слова: кадры, персонал, кадровая политика, подготовка кадров, милиция, органы внутренних дел.

Izbash K.S. / HISTORICAL AND LEGAL REVIEW OF TRAINING IN THE INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE / Odessa State University of Internal Affairs of Ukraine, Ukraine

The article is devoted to the historical-legal review of staff training in the organs of internal affairs of Ukraine. The historical stages concerning the staff work are examined. It is established that each historical stage has its own characteristics in the staff work. An appeal to past experience has enabled to identify and understand the features and general trends of staff management in certain historical conditions, explore the achievements and gaps in this area, taking (or taking into account) is that from this experience that is valuable and rational for the modern model construction of management personnel of the Internal affairs.

It is analyzed the Russian police history, which was part of the police, acting on the territory of Ukraine with the aim to understand the historical background of the staff work in the organs of internal affairs of Ukraine.

The article grounded that the formation and activities of law enforcement agencies in Ukraine under the Central Committee took place in difficult conditions of revolutionary change and military confrontation.

It is established that elections (councils, the public) to the police, especially in country areas were practiced during the first years of Soviet power in many regions of Ukraine. In 1930 the Staff Administration was created within the People Committee of Internal Affairs that performed the tasks of not only recording and distribution, but also a deep and comprehensive study of staff, its training.

Achievements and gaps in police training under certain historical conditions are analyzed.

It is investigated the new stage of development of the internal affairs and, therefore, staff work in connection with the proclamation of Ukraine as the independent and democratic state, with the changes that have taken place in the socio-political and economic life of Ukraine during the last more than 20 years.

Key words: staff, staffing, training, police, law enforcement bodies.

У всі часи питання, пов'язані з організацією кадрової роботи, були і залишаються ключовими з точки зору їхнього значення для забезпечення найефективнішого функціонування органів внутрішніх справ, виконання ними свого призначення в суспільстві. Цією обставиною пояснюється і та увага, яка приділялася цим питанням на різних етапах розвитку органів внутрішніх справ.

Кожний історичний етап має свої особливості в організації роботи з кадрами. Разом із тим багато проблем минулого є значущими і за сучасних умов. Це питання комплектування кадрів, формування у працівників необхідних професійних та моральних якостей, професійної освіти тощо. З плином часу змінювалися підстави їх виникнення, умови та рівні прояву і вирішення, але сутність цих проблем та їх значення у загальних рисах залишалися незмінними.